

ПЕСНИЧКИ МОСТОВИ

Поводом 25 година Фулбрајтовог програма у Југославији, објављујемо избор стихова једног броја песника који су, преко Комисије за просветне везе између Југославије и Сједињених Америчких Држава, учествовали у размени књижевника.

ЧАРЛС СИМИЋ

НА ПОЛА ПУТА

Тек што сам био напустио А.
И већ сам почео сумњати у његово постојање:
Његове улице и гласне гомиле;
Његове чувене ноћне локале и затворе.

Беше време за вечеру. Пекаре су се затварале:
Полице празне и беле од брашна.
Пиљари се спуштали гвоздене решетке.
Нека zgodна млада жена куповала је последњу дињу.

Чак и уличица где сам се родио
Замагљује се, тамни... О кровови!
Армаде чаршава и кошуља
У узвитланом, гримизном сумраку...

*

Б. у који ми је суђено
Да једнога дана стигнем
Још не постоји. Граде га
Ужурбано за мој долазак.

И тога дана биће довршен:
Његове улице и гласне гомиле...
Чак и школа где сам први пут
Фалсификовао очев потпис...

Знајући да ће онога дана
Када одем
Нестати заувек
Баи као и А.

С енглеског превео
Иван В. Лалић

ИВАН В. ЛАЛИЋ

ПЕСНИКОВ ГРОБ

Ово лето засеца, истуреном оштрицом,
Дубоко у септембар и омурином пуни
Окрајале дане. Месећ у другој четврти
Излази плеснив од влаге, на овом подневку
Довољно јужном да у замишљеном наставку
Располуги Средоземље. Како далеко!
Али даљине увиру у тачку мировања
Као звезде у левак Запада, изабериш ли
Прецизно њен положај: овде је означена
Каменом плочом, положеном равнодушно
У траву, посну и строго подишшану;

Плоча велика као узглавље; лежај
Прострт испод траве, у осовини имена:

RASTKO PETROVICH

1898—1949

Мировање или мирење; свакако одсутност

Из неког важног контекста; слутим ожиљак у ваздуху

Под неким словенским липама; слова брисана

Па писана, гле, палимпсест положен

У траву, читљив само у светлу две воштанице

Иначе обезвређене у засићеном сјају

Поподнева на овом старом тућем гробљу —

Па се питам: где је сада она одаја пространа

Где свако вече једу јегуље пржене?

Подигнем ли плочу, оскврнућу гроб,

А нећу наћи кључ.

TOMAŽ ŠALAMUN

PRT

Magnolije so rdeče, tafti so zeleni.

Sin na sinu, njihova rdeča srca v šprint.

Pokvarijo se. Ustnice, če dihaš skozi

usta, nabreknejo in pomodrijo. Seme je

vse njegovo. Živci, vate, krep papir

na beli žici, se žival trga skozi mrežo

z glavo in zatre Apača? Kdo bo natresel

pesek na usta šin? Gledam zasenjeno

telo. Bolj, ko se vrtiš na ražnju, aura

pride. Zrušiš se in poklekneš. Muf je

gospod in ima rdeče srce. Tvoj smrček

gleda skozi grmovje. Samo vetar, da

zruši hribe, da zmodelira iz tvojega

moje drobovje, pa boš zgrmel nazaj

v črno mlačno vodo, v krut obraz

na mojem trnu. Posesali smo te.

НЕДА МИРАНДА БЛАЖЕВИЋ

MISSISSIPPI

Tell me if it is too far for you

каже Czeslav Milozs у „Елегији за Н. Н.“

Из тог унапријед изгубљеног одговора

гледам како ријека Mississippi

попут даљине тече

у метафорично тијело лектуре

у којој су испрешане

моје егзотичне именице.

Дивље гуске слијећу на површину.

Потврђујем њихову радњу мислећи,

дивље гуске слијећу на површину.

Аудио-визуалним понављањем

желим преко ријечи вода

стићи до значења ријека Mississippi

коју је моје дјетињство

слушајући сибиланте Marka Twaina
 обукло у крзнене докољенке
 плаво-бијели брод
 и савршену самоћу.
 Уз обале рују стројеви
 али се дивље гуске
 не боје звукова.
 То је стога, помислих
 јер су рођене у буци.
 Истодобно, други глас у мени
 додаје како се слика у којој говорим
 може схватити попут реистичког примјера
 за промјенљивост и слично.

Опоменута, почех корачати,
 пратити ток воде
 тамно црвено дно
 које не може задржати негатив
 нити једне једине ријечи.
 Ријеч је можда о томе,
 кажеш с изненадним додиром
 онога који зна
 пуно о пловидби.

КОЛИН МЕКЕЛРОЈ

ШЕТЊА СКАДАРЛИЈОМ У ТРИЧЕТВРТИНСКОМ ТАКТУ

3 шешира, 3 прасета, 2 рибара и камен
 у двоструком низу необичних кафана постројени 2×2
 као на неком тргу у Гриничу или Сохоу
 утисак педесете први обилазак
 изброј дрвене натписе који звече као 100 језика
 урачунај таксије гладне муштерија
 али не рачунај на месечину
 ухваћену у ове балканске камене кулисе
 или на песнике који лутају без циља страници
 у земљи бескрајног ходања и пушења
 рачунај само кафане које се зову 3 прасета, 2 рибара
 старо ћемане и трубу
 колутове тврдог сељачког хлеба
 одране јагњице што висе ко дуговрата живина
 куком прикачени окрећу се окрећу, камене грбе
 сабери хероје заваљене на словенски начин, цигарета
 обавезна
 њихове жене од мало пића и много колача
 стазе за загрљене љубавне парове у шетњи
 погледа упртог у месец који светлуца на калдрми
 као шара на циганкиној марами
 познати кич — месечина и камен
 љубавници и помрчина, виолине и сета
 па изброј цигане што просе ситнину
 у земљи у којој је остало мало новца
 а у језику им старом остали само вокали
 изброј и речи које јасно одзвањају с мог језика
 као изношене цителе трапазог песника
 у мом друштву под позорним очима
 у којима сам Африканка, можда Американка
 изброј и погледе које измењујемо
 ушећерене слаткише залирене маслом
 козји сир, везице ротквица
 ћевачиће и вино

сабери и стотине венчаница у граду
 где најжешће дувају ветрови рата
 а камен је овенчан тугом
 питај мог газду који је венчао пекареву кћи
 питај хлеб што лежи на столу
 чабрице старог сира
 питај жене које зуре у мене и чуде се
 мушкарце који зуре и мрмљају
 цигане приковане за камен
 њихове очи приковане за моју црну кожу

С енглеског превела
 Ксенија Тодоровић

БОЖИЦА ЈЕЛУШИЋ

ХИПЕРБОРЕЈСКО ПИСМО

Наслједуј коса у мразно зимско јутро! Слушај
 његов промукли звиждук у пустом врту, гдје труле
 јабуке леже на тлу, налик људождерским трофејима:
 у диму смањеним лубањама, чуду тајног умијећа, црне
 магије. Гдјекад, кос кљуцне штављену лоптицу, затим
 поскочи преко жиља и слуша, укочен, како му леден
 хиперборејски вјетар надигне перје и струже модру кожу.

Ништа ти немам рећи. Данас је као и јучер, покорица се
 хвата на води у бокалу, и нешто ми говори да ниједна
 страница свега књиге не збори о спасењу. Па ипак:
 испосник, гол, у спиљи једе коприве. Живим с том сликом,
 на рубу окрхнуте земље, призивајући боју његове пути,
 чији се пигмент преобраћа у зелено. Овдје, још само траке
 тишине клизе с опуштена калема и прекривају поље, боје
 нестају; сивило гута простор, још само остаје да ти кажем
 (у име коса и властито): не враћај се, немамо више дома,
 плијесан је ушла у отворени тетрапак и свијет обрастао
 у лишај излаже иза стакла свој равнодушни профил, с
 оком
 управљеним на страну зла и таме, на сјевер, сјевер и
 сјевер.

ГОРДАНА МИХАИЛОВА БОШНАКОСКА

АТЛАНТСКИ ОКЕАН

Звук на школка што удира во огледалото
 на купатилото.
 Се губи во мигот
 на создавањето
 и немаш време да го видиш детето
 што ти се раѓа —
 одговара огледалото,
 раздвижено од звукот
 на школката —
 од скаменетата маса
 на нејзиното постоење.
 Далечната длабочина се јавува,
 од другата страна зашумува,
 од другата страна
 на недогледните височини
 со најдлабоките шумења
 на чешмата што тече —

Океанот е само мало поле
што наутро и навечер
ми црцори во купатилото,
Океанот е топла пареа
што се цеди
низ голата кожа
на телото,
Океанот е во купатилото
во чкртото чукање
на остарената школка,
кога невнимателно се зема
кутивчето со ноќна крема
и додека се нанесува
врз новите зарези на кожата,
лицето ги прима длабоките милувања
на долгата вода,
Океанот се прелева и се движи
врз ситните мофести места,
низ разделените гради
надолу,
надолу
до петиците,
во крајниот звук
на школката загледана
пред огледалото
во Океанот,
од онаа страна.

ЈОВАН ХРИСТИЌ

ПО ЦЕО ДАН СЕДИМ У БИБЛИОТЕЦИ

По цео дан седим у библиотеци, заједно са научницима
Забринутим за судбину човечанства. Затворим очи
И наћем се у врту препуном сунчеве светлости
И зујања невидливих пчела. Дани детињства
Полако израњају из заборава, дани
Када је све било на дохват руке,
Када је живот изгледао као једно велико обећање.

Нема више обећања. Ствари почињу да измичу
И ја остајем сам, заједно са научницима
Забринутим за судбину човечанства.

Поново затворим очи, и наћем се на мору
Из мојих давних снова, мору које ми је
Такође измакло, као и живот што је измакао.
Научници забринути за судбину човечанства
Тихо дремају над својим књигама,
Док ја сањам вртове изгубљеног детињства
И мора којима никад нисам и нећу бродити.

(Folger Shakespeare Library,
Washington, 1985)

ФИЛИП ДЕЈСИ

НА ОТОКУ КОРЧУЛА

У сумрак сам отишао до старог каменог мола.
Сит али сам, питао сам се шта радим ту.
Стигао сам у малу, забиту Лумбарду
да пишем, јефтино живим, и да за зиму упијем

што више јадранског сунца и обале.
 Нешто од тога сам добио, али хтео сам више.
 Било ми је мука од свих тих немачких парова
 јер сам жудео за својом женом, њеним додиром, њеним
 речима.

Са краја мола, посматрао сам чамац
 пун рибара који се враћају кући.
 Можда су они добили оно за чим су трагали.
 Учинило ми се да више никог нема, када су отишли,
 и изненади ме звук, нота, две,
 мелодија, усамљена труба која лебди
 над вечерњом водом као молитва.
 Осврнух се — звук је био свуда око мене —
 и угледах место на којем је седео младић
 са трубом, погледа упртог у таласе.
 Његова пратиља се пела по стенама;
 али није њој свирао. Као да је
 желео да досегне неког или нешто у води
 својим тоновима слатким, тужним, молећивим.
 Можда сам све то измислио, његово трагање
 у ствари је моје, али га раније нисам чуо.
 А можда је свирао из чисте досаде.
 Како било, свирао је и даље, чак једну стару
 мелодију Битлса, Yesterday, сада већ чисто злато.
 Када је застао, викнух браво и затанисах
 у његовом правцу, али се води све то учини као бука
 коју потопи. Младић се није ни осврнуо.
 Питао сам се куда је вода однела његову трубу.

С енглеског превела
 Ксенија Тодоровић